

**Statistiskais ziņojums par 2011. gadā radītā
izlietotā iepakojuma veidiem un resursu
atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā
atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam
2005/270/EK**

Rīga, 2013

Saturs

Ievads.....	3
1. Latvijas Republikas normatīvo aktu apskats	4
1.1. Reģistrācijas, ziņojumu iesniegšanas un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas kārtība	4
1.2. Pārbaudes kārtība.....	5
2. Ziņojuma sagatavošanas metodika	6
3. Iegūtie rezultāti atbilstoši EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienotajām tabulām	8
3.1. EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienoto tabulu aizpildīšanas metodoloģija	9
3.2. Direktīvas 94/62/EK ieviešanas gaitas analīze	10
3.3. Situācijas salīdzinājums ar iepriekšējiem pārskata periodiem	11
Nobeigums	12

Ievads

Statistiskais ziņojums par 2011. gadā radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā ir sagatavots, balstoties uz Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) lēmumu 2005/270/EK, ar ko nosaka datu bāzu sistēmu formātus atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu. Ar šo statistisko ziņojumu tiek atspoguļota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/62/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2004/12/EK un Direktīvu 2005/20/EK, ieviešanas gaita Latvijas Republikā.

Šajā statistiskajā ziņojumā ir apkopoti dati no valsts institūcijās iesniegtajiem iepakotāju un iepakojuma apsaimniekotāju ziņojumiem par izlietotā iepakojuma apjomu, materiālu veidiem un apsaimniekošanu 2011. gadā, kas ir papildināti ar aprēķiniem par kopējo valstī radītā izlietotā iepakojuma daudzumu.

1. Latvijas Republikas normatīvo aktu apskats

Direktīvās 94/62/EK, 2004/12/EK un 2005/20/EK noteiktās prasības izlietotā iepakojuma pārstrādei un reģenerācijai pēc saskaņošanas ar Eiropas Komisiju ir iestrādātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos, kas nepārtraukti tiek pilnveidoti, veicinot izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas attīstību Latvijā. Svarīgākie normatīvie akti, kas 2011. gadā reglamentēja iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas un uzskaites kārtību Latvijā, ir:

- Iepakojuma likums;
- Dabas resursu nodokļa likums;
- 2010.gada 19.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 983 "Noteikumi par visa izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu (īpatsvaru) un termiņiem, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un veidlapu paraugiem, prasībām, kas komercsabiedrībai jāizpilda, lai tā tiktu reģistrēta kā iepakojuma apsaimniekotājs, iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem un izņēmumiem attiecībā uz smago metālu saturu iepakojumā";
- 2009. gada 3.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”;
- 2007. gada 19. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju”;
- 2007. gada 18. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 631 „Videi kaitīgu preču atkritumu, iepakojuma un vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekošanas sistēmu auditēšanas kārtība un kārtība, kādā nosaka personu, kura drīkst veikt apsaimniekošanas sistēmu auditu”.

Atbildīgā institūcija par Direktīvas 94/62/EK ieviešanu Latvijā, kas koordinē iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas procesu, ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

1.1. Reģistrācijas, ziņojumu iesniegšanas un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas kārtība

Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā komersantiem ir jāreģistrējas, ja to radītā izlietotā iepakojuma apjoms kalendārā gada laikā ir lielāks par 300 kg. Šiem komersantiem jeb iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekotājiem ir pienākums reģistrēties attiecīgi šādās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošās iestādēs:

- Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē vai
- Vides pārraudzības valsts birojā.

Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs ir jāreģistrējas komersantiem (iepakotājiem), kuru radītais izlietotā iepakojuma apjoms pārsniedz 300 kg kalendārā gadā. Vides pārraudzības valsts birojā ir jāreģistrējas iepakojuma apsaimniekotājiem.

Iepakotājiem, kas rada vairāk kā 300 kg izlietotā iepakojuma gadā, ir jānodrošina izlietotā iepakojuma reģenerācija. Lai izpildītu valsts noteiktās reģenerācijas normas,

iepakotāji izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu var nodrošināt paši vai slēgt līgumus ar iepakojuma apsaimniekotājiem. 2011. gadā Latvijā darbojās trīs iepakojuma apsaimniekotāji.

Iepakotājiem, kas paši nodrošina izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, un iepakojuma apsaimniekotājiem līdz kārtējā gada 1. maijam ir jāiesniedz attiecīgajā reģionālajā vides pārvaldē pēc to juridiskās adreses vai Vides pārraudzības valsts birojā ziņojums par izlietotā iepakojuma apjomu, materiālu veidiem un apsaimniekošanu.

1.2. Pārbaudes kārtība

Iepakotājus, kas kalendārā gada laikā rada vairāk kā 300 kg izlietotā iepakojuma, Latvijā kontrolē Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalžu inspektori. Pārbaūžu laikā inspektori pārbauda, vai šie komersanti nodrošina izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpildi. Savukārt, dabas resursu nodokļa nomaksu par izlietoto iepakojumu kontrolē un administrē Valsts ieņēmumu dienests.

Iepakojums kā dabas resursu nodokļa objekts Latvijā ir noteikts ar mērķi motivēt komersantus nodrošināt ražotāju atbildības principa darbību. Kopš 2007. gada ievērojami ir palielinātas dabas resursu nodokļa likmes, taču iepakotājiem, kas nodrošina iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas īstenošanu, vienojoties ar iepakojuma apsaimniekotājiem vai pašiem slēdzot līgumus ar Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju par šādu sistēmu realizāciju, tiek nodrošināta iespēja saņemt 100% atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu. Tādā veidā komersantiem tiek piedāvātas trīs iespējas:

- 1) maksāt dabas resursu nodokli;
- 2) saņemt atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas, pašiem izveidojot iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu, par kuras īstenošanu ir noslēgts līgums ar Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju;
- 3) saņemt atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas, vienojoties ar iepakojuma apsaimniekotāju, kurš noslēdzis līgumu ar Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju par iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas realizāciju.

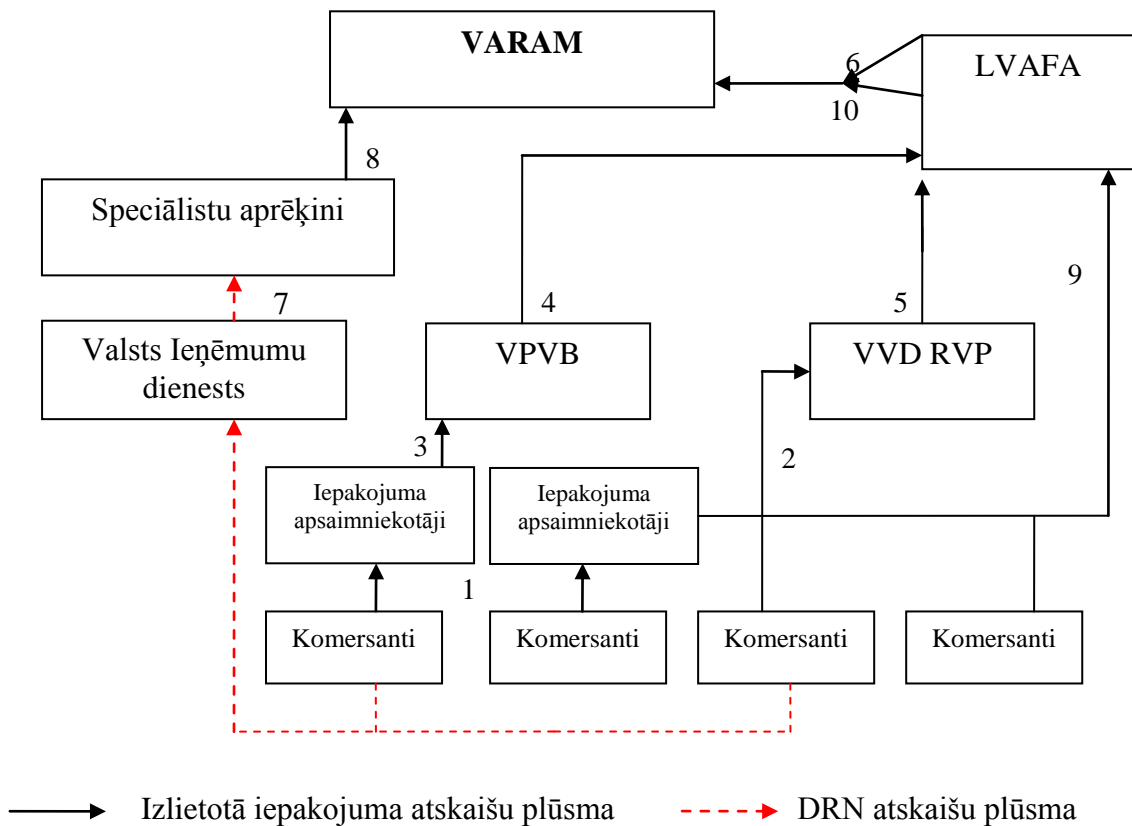
Saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumu par reģenerācijas normu neievērošanu iepakotājiem, kuriem ir piešķirts atbrīvojums no dabas resursu nodokļa samaksas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija pieņem lēmumu par pienākumu maksāt summu, ko veido nesamaksātais nodoklis desmitkārsā apmērā par apjomu, kāds nav reģenerēts konkrētā pārskata periodā.

Iepakojuma apsaimniekotāji 2011. gadā apsaimniekoja 93,1% no šajā laika posmā radītā iepakojuma. Lai nodrošinātu tik ievērojama apjoma materiālu plūsmu efektīvu kontroli, iepakojuma apsaimniekotājiem ir jāiesniedz atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai auditēts ziņojums par iepriekšējā kalendārā gadā izlietotā iepakojuma vai vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekošanu un aprēķināto nodokli.

2. Ziņojuma sagatavošanas metodika

Lai apzinātu kopējo 2011. gadā radītā izlietotā iepakojuma apjomu Latvijā, nepieciešamie dati tika iegūti no dažādiem informācijas avotiem, kas savstarpēji viens otru papildina, sniedzot maksimāli precīzu informāciju par faktisko situāciju valstī.

Dati par 2011. gadā radīto izlietoto iepakojumu Latvijā ir apkopoti, vadoties pēc Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs, Vides pārraudzības valsts birojā un Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācijā iesniegtajiem ziņojumiem un papildus veiktajiem aprēķiniem (skat. 1. attēlu).

1.attēls. Datu ieguves shēma par radītā izlietotā iepakojuma apjomu 2011.gadā

1. Iepakotāji iesniedz pārskatus par radītā izlietotā iepakojuma apjomiem iepakojuma apsaimniekotājiem, kas savu līgumpartneru vārdā veic izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu.
2. Iepakotāji, kas paši nodrošina izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu un maksā dabas resursu nodokli, iesniedz ziņojumus par radīto un reģenerēto izlieto iepakojumu Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs (VVD RVP).
3. Iepakojuma apsaimniekotāji, kuriem nav noslēgts līgums ar LVAFa, iesniedz ziņojumus par kopējo savu līgumpartneru radīto un to vārdā apsaimniekoto izlietoto iepakojumu Vides pārraudzības valsts birojā (VPVB).

4. Vides pārraudzības valsts birojs (VPVB) ziņojumus pēc to pārbaudes iesniedz Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācijā (LVAFA)
5. Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes (VVD RVP) ziņojumus pēc to pārbaudes iesniedz Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā (LVAFA).
6. Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija (LVAFA) apkopo datus no saņemtajiem ziņojumiem par radīto, pārstrādāto un reģenerēto izlietotā iepakojuma apjomu 2011. gadā un apkopoto informāciju iesniedz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (VARAM).
7. Aprēķini par radītā iepakojuma daudzumu, kurš ir to komersantu pārziņā, kuri radīja mazāk kā 300 kg izlietotā iepakojuma gadā, tika balstīti uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem par aprēķināto dabas resursu nodokli par preču iepakojumu, par pamatu ņemot spēkā esošās dabas resursu nodokļa likmes par preču vai produktu iepakojumu pēc materiālu veidiem:
 - Stiklam – 0,25 LVL par kg;
 - Polimēriem – 0,65 LVL par kg;
 - Metālam – 0,70 LVL par kg;
 - Papīram, kartonam, kokam, bioplastmasai un citiem dabisko šķiedru materiāliem – 0,15 LVL par kg;
 - Oksi-sadalāmai plastmasai – 0,45 LVL par kg;
 - Plastmasas maisiņiem, kuru viena maisiņa svars nepārsniedz 0,003 kilogramus — 2,60 LVL par kg;
 - Plastmasas maisiņiem, kuru viena maisiņa svars ir lielāks par 0,003 kilogramiem — 0,80 LVL par kg.

Izlietotā iepakojuma daudzums un tā sadalījums pa materiālu veidiem tika aprēķināts un sadalīts proporcionāli esošajiem datiem par iepakojuma materiālu struktūru.
8. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas speciālisti veic novērtējumu par 2011. gadā neregistrējušos komersantu (neievēro izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas prasības) radītā izlietotā iepakojuma apjomu. 2011. gadā joprojām bija komersanti, kas neveica izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu. Izlietotā iepakojuma daudzums, kas netika apsaimniekots 2011. gadā, tika aprēķināts, izmantojot datus par izlietotā iepakojuma apglabāšanas apjomiem atkritumu apglabāšanas iekārtās.
9. Iepakotāji un iepakojuma apsaimniekotāji, kuri ir noslēguši līgumus ar Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju (LVAFA) par apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu un ir ieguvuši atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas, iesniedz Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācijā (LVAFA) ziņojumus par savu un savu līgumpartneru radīto un apsaimniekoto izlietoto iepakojumu.
10. Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija (LVAFA) apkopo datus no saņemtajiem ziņojumiem par 2011. gadu un apkopoto informāciju iesniedz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (VARAM).

3. Iegūtie rezultāti atbilstoši EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienotajām tabulām

2011. gadā Latvijas Republikā izlietotā iepakojuma apjoms nedaudz palielinājies, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, un tas sastādīja 216' 088 tonnas, no kurām reģenerētas tika 116'093 tonnas jeb 54% izlietotā iepakojuma (skat. 1. tabulu).

1. tabula

Tā izlietotā iepakojuma daudzums, kas radies dalībvalstī un reģenerēts vai sadedzināts atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu dalībvalstī vai ārpus tās

(tonnās)

Materiāls	Radītais izlietotais iepakojums	Reģenerēts vai sadedzināts atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu, izmantojot						
		Materiālu pārstrādi	Citus pārstrādes veidus	Pārstrādi kopā	Enerģijas ieguvu	Citus reģenerācijas veidus	Sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu	Reģenerāciju un sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās kopā
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
Stikls	51 967,20	26 814	0	26 814		19		26 833
Plastmasa	36 186,05	8 309	1	8 310		4 369		12 679
Papīrs/kartons	64 008,91	48 114	2	48 116		66	13	48 195
Metāls	Alumīnijs							
	Tērauds							
	Kopā	10 664,31	7 915	7	7 922		513	8 435
Koks	53 262,04	18 879	1	18 880		118	953	19 951
Citi								
Kopā	216 088,50	110 031	11	110 042		5 085	966	116 093

No kopējā Latvijas Republikā radītā izlietotā iepakojuma daudzuma, izmantojot materiālu pārstrādi, 2011. gadā tika pārstrādātas 110'031 tonnas jeb 51% izlietotā iepakojuma. No šī apjoma uz citām valstīm izveda, t.sk. eksportēja ārpus Eiropas Savienības, lai veiktu materiālu pārstrādi, 40'697 tonnas jeb 37%. Reģenerācijai ar citiem reģenerācijas veidiem un sadedzināšanai ar enerģijas iegūšanu izveda tikai 40 tonnu izlietotā iepakojuma (skat. 2. tabulu).

Tā izlietotā iepakojuma daudzumi, kas nosūtīts uz citām dalībvalstīm vai eksportēts ārpus Kopienas reģenerācijai vai sadedzināšanai atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu

(tonnās)

Materiāls	Izlietotais iepakojums, kas nosūtīts uz citām dalībvalstīm vai eksportēts ārpus Kopienas, lai veiktu					
	Materiālu pārstrādi	Citus pārstrādes veidus	Enerģijas ieguvu	Enerģijas ieguvu	Citus reģenerācijas veidus	Sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu
Stikls	7 731				19	0
Plastmasa	3 655				0	0
Papīrs/kartons	28 813				6	0
Metāls	Alumīnijs					
	Tērauds					
	Kopā	87			1	0
Koks	411				6	8
Citi						
Kopā	40 697	0	0	0	32	8

Tā kā EK lēmuma 2005/270/EK pielikuma 3. tabulas aizpildīšana ir brīvprātīga un Latvijā 2011. gadā šāda veida informācija netika apkopota, šajā statistiskajā ziņojumā nav novērtēti tā izlietotā iepakojuma daudzumi, kas radušies citās dalībvalstīs vai importēti Eiropas Savienībā no ārpusē un ir nosūtīti uz dalībvalsti reģenerācijai vai sadedzināšanai atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu.

3.1. EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienoto tabulu aizpildīšanas metodoloģija

1.tabula

1. tabulas (a) kolonnā norādītie dati par radītā izlietotā iepakojuma apjomu Latvijā 2011. gadā pa materiālu veidiem atbilst iegūtajai informācijai pēc 1. attēlā norādītās shēmas (skat. 2.nodaļu).

(b) kolonnas aizpildīšanai ir izmantota datu summa no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs, Vides pārraudzības valsts birojā un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā iesniegtajiem ziņojumiem par pārstrādei izvestā un Latvijā pārstrādātā izlietotā iepakojuma apjomiem

(c) kolonnas aizpildīšanai ir izmantota datu summa no iepriekš minētajās valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem

(d) kolonna ir (b) un (c) kolonnu summa

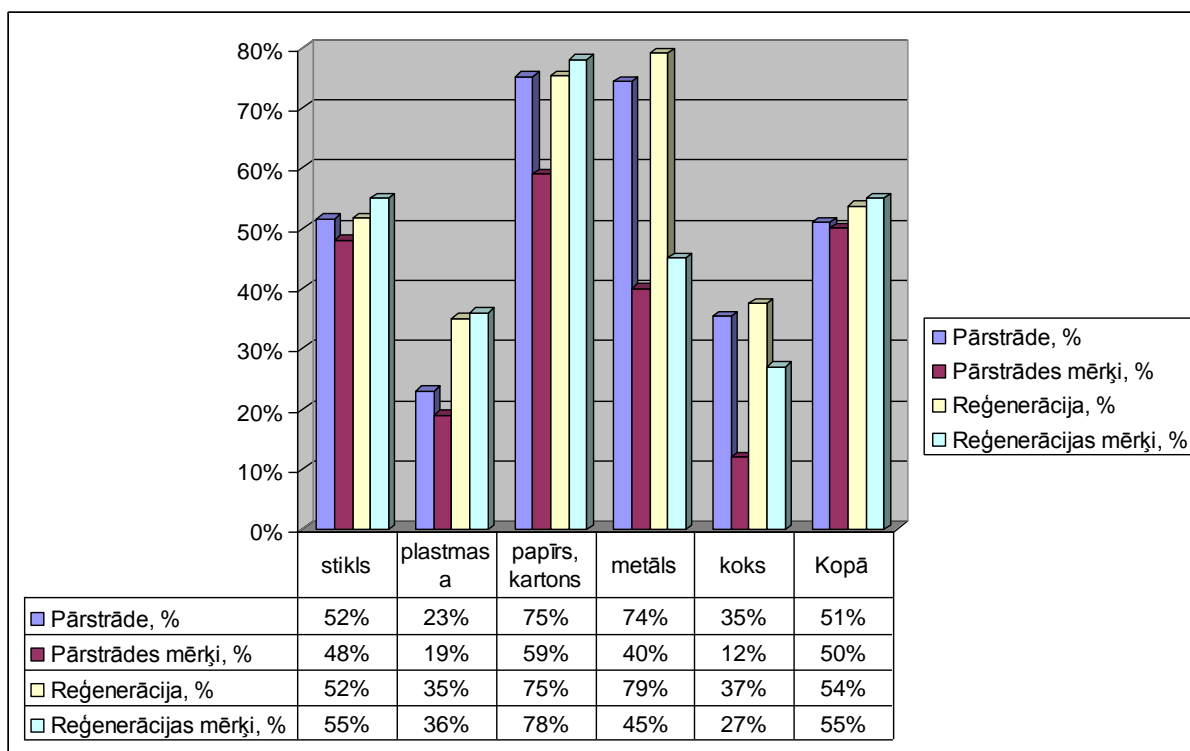
- (e) kolonnā atspoguļotie dati ir iegūti no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs, Vides pārraudzības valsts birojā un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā iesniegtajiem ziņojumiem par reģenerētā izlietotā iepakojuma daudzumiem
- (f) kolonnas aizpildīšanai izmantoti dati no valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem par apsaimniekotā izlietotā iepakojuma apjomiem
- (g) kolonnas aizpildīšanai izmantoti dati no valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem par apsaimniekotā izlietotā iepakojuma apjomiem
- (h) kolonna ir (d), (e), (f) un (g) kolonnu summa.

2. tabula

Dati par Latvijā radīto izlietoto iepakojumu, kas nosūtīts uz citām dalībvalstīm vai eksportēts ārpus Eiropas Savienības, lai veiktu materiālu pārstrādi un enerģijas ieguvu, ir apkopoti no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs, Vides pārraudzības valsts birojā un Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā iesniegtajiem ziņojumiem par pārstrādei izvestā izlietotā iepakojuma daudzumiem. Vadoties pēc šajos ziņojumos sniegtās informācijas, 2011. gadā ārpus Latvijas pārstrādei un enerģijas ieguvei izvestais izlietotais iepakojums tika nosūtīts galvenokārt materiālu pārstrādei un nelielos apjomos arī reģenerācijai ar citiem reģenerācijas veidiem un sadedzināšanai ar enerģijas ieguvu.

3.2. *Direktīvas 94/62/EK ieviešanas gaitas analīze*

2011. gadā Latvijā tika reģenerēti 54% no radītā izlietotā iepakojuma kopējā apjoma. Reģenerācijas prasību un faktisko apjomu salīdzinājums pa materiālu veidiem sniegts 2. attēlā.

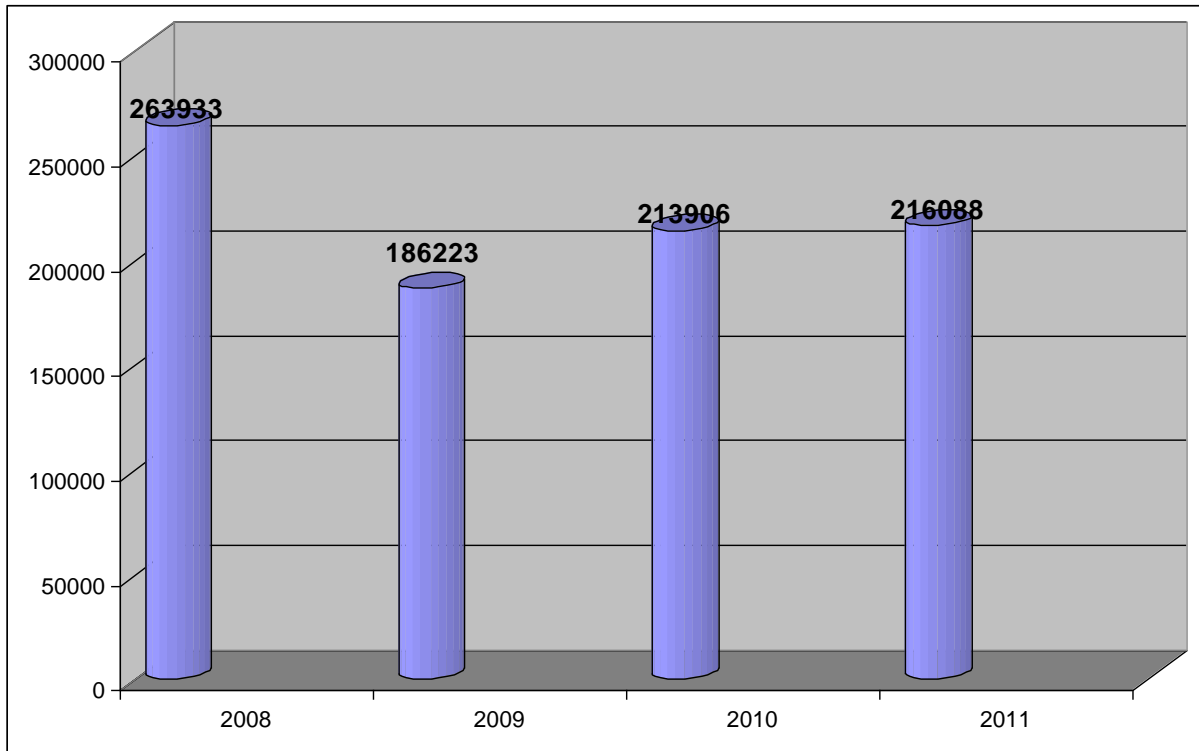

2. attēls. Direktīvas 94/62/EK ieviešanas plānā noteikto izlietotā iepakojuma reģenerācijas mērķu salīdzinājums ar faktisko situāciju Latvijā 2011. gadā

2011.gadā iepakojuma materiālu veidu - stikla, plastmasas, papīra un kartona, kā arī kopējā iepakojuma materiālu reģenerācijas norma atpalika no reģenerācijas mērķiem par 1-2%, kas izskaidrojams ar atsevišķu iepakotāju bezatbildību un iepakojuma atskaišu nesniegšanu. Kā galvenais izlietotā iepakojuma reģenerācijas veids Latvijā ir materiālu pārstrāde, jo Latvijā nav plaši attīstīta izlietotā iepakojuma reģenerācija ar enerģijas ieguvu vai izmantojot citus reģenerācijas veidus. No visiem izlietotā iepakojuma materiālu veidiem nozīmīgs īpatsvars reģenerācijai ar enerģijas ieguvu 2011. gadā bija izlietotajam koka iepakojumam.

3.3. Situācijas salīdzinājums ar iepriekšējiem pārskata periodiem

Salīdzinot 2011. gada rezultātus ar iepriekšējo gadu datiem, redzams, ka situācija radītā iepakojuma jomā mainoties vispārējai ekonomiskajai attīstībai. (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Radītā izlietotā iepakojuma apjoma dinamika valstī 2008.-2011.gadā

Nobeigums

2011.gadā tika veikti grozījumi Iepakojuma likumā (stājas spēkā ar 29.06.2011.), lai:

- precizētu vairākas definīcijas un jēdzienus atbilstoši direktīvai 94/62/EK Par iepakojumu un izlietoto iepakojumu;
- noteiktu, ka ziņojuma par izlietotā iepakojuma apjomiem un apsaimniekošanu valstī sagatavošanu turpmāk veic Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija;
- izslēgtu normu par pienākumu komersantiem katru gadu iesniegt reģionālajā vides pārvaldē informāciju par valstī saražotā, importētā un eksportētā tukšā iepakojuma apjomiem (bet noteikt, ka šos datus par saražotā un aprītē esošā iepakojuma apjomiem, tai skaitā, par atkārtoti lietotā iepakojuma apjomiem, uzglabā iepakojuma ražotājs un iepakotājs un pēc pieprasījuma tos iesniedz valsts iestādēs).